

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu

*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Van lijden naar leiden gaat niet (van)zelf – een pleidooi voor multidisciplinaire samenwerking

Koen Verbist

Programmamanager Regeling
tegemoetkoming stoffengerelateerde
beroepsziekten (Bureau Lexces / RIVM)

30-05-2024

Inhoud

Lijden

Lijden vermijden gaat niet
vanzelf - preventie

Lijden vermijden gaat niet zelf –
multidisciplinaire samenwerking

Lijden erkennen - TSB

Pleidooi

BG-dagen

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	-
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring en onderzoeksgelden• Adviseurschappen en honorarium incl. sprekersvergoedingen > € 500• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk	-

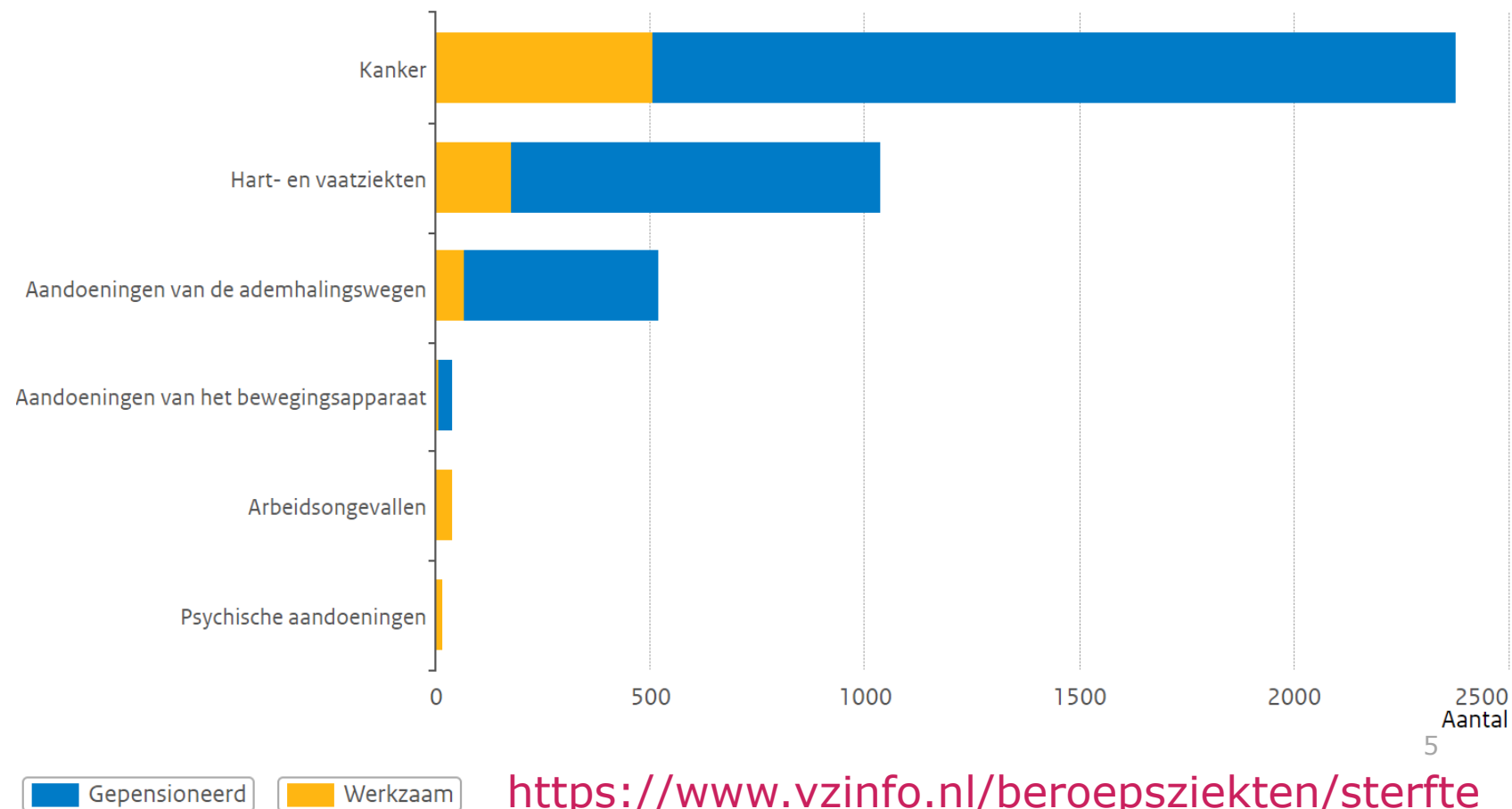
Lijden....

Lijden in cijfers (sterfte)

Wijzigingsdatum 26-04-2024

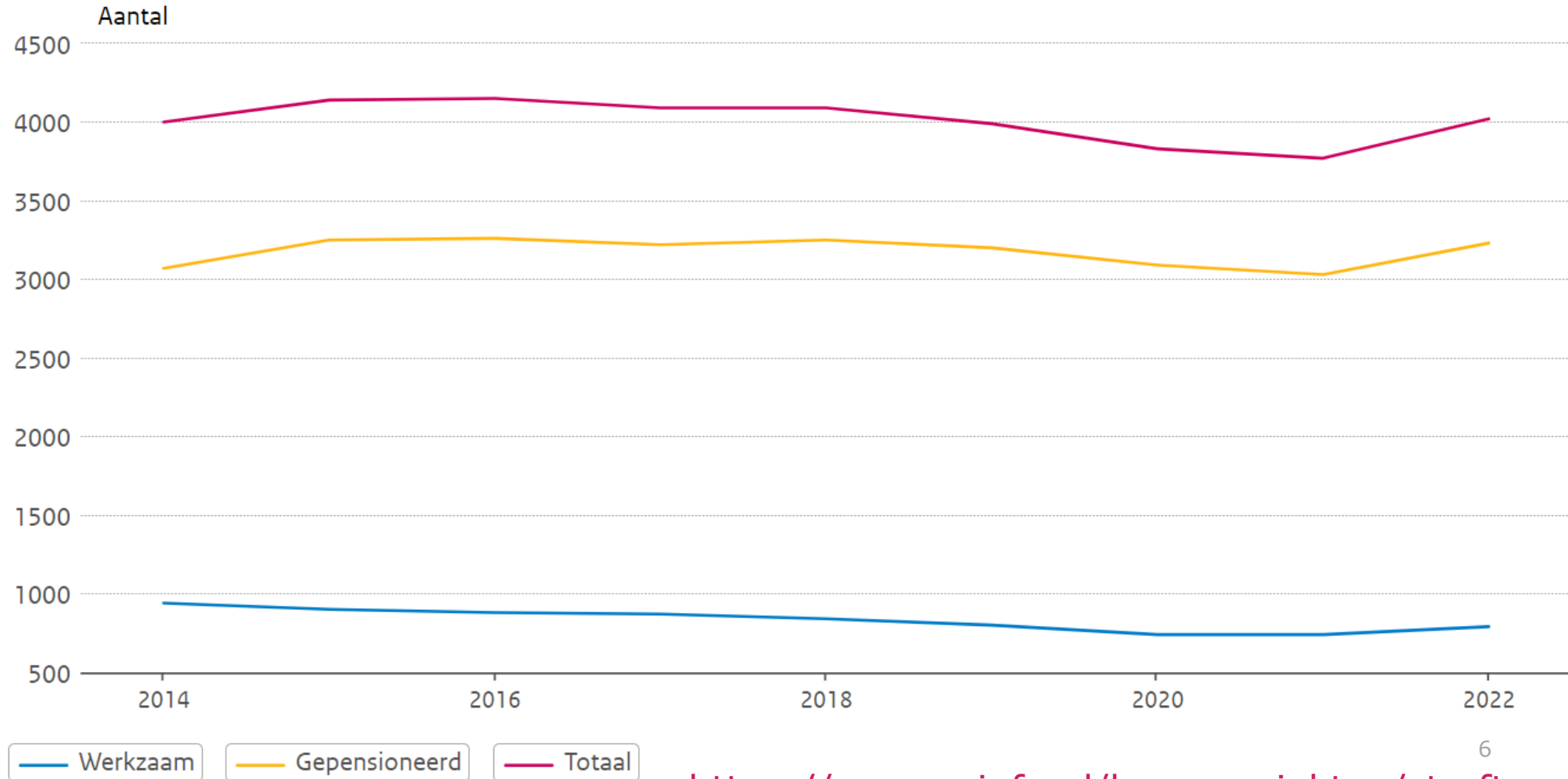
Sterfte beroepsbevolking naar hoofdgroepen 2022

Lijden in cijfers (sterfte)

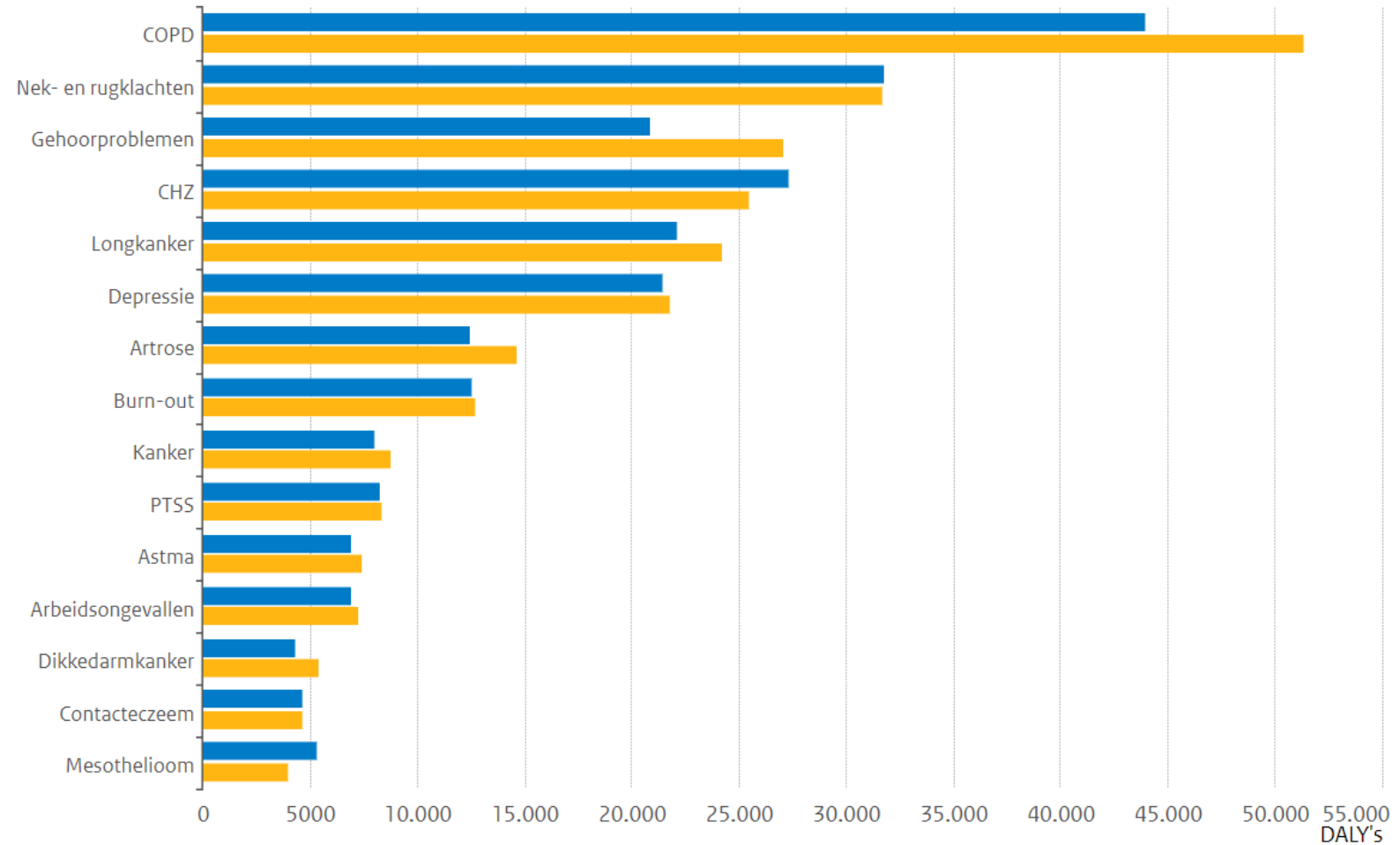
Trend sterfte beroepsbevolking 2014-2022

Lijden in cijfers (ziektelast)

Toekomstschatting ziektelast per aandoening 2018-2030

Werkgerelateerde
zorguitgaven naar
schatting 1,8 miljard
euro (2018)

Lijden vermijden
gaat niet vanzelf -
preventie

"De Arbeidsinspectie is langs geweest en nu moet ik wat doen"

RI&E als (wettelijke) basis

“Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) vormt de basis van het arbobeleid van elk bedrijf. De RI&E helpt om risico's in kaart te brengen en die risico's aan te pakken met de juiste maatregelen. Voor een veilige en gezonde werkplek. Het is voor elk bedrijf verplicht om een RI&E te hebben.” [Arboportaal]

- Sinds 1 januari 1994.....
- Versterking Arbobeleid Gevaarlijke Stoffen (2003-2007)
- Zelfinspectie modules Nederlandse Arbeidsinspectie
- **Aanpassing wetgeving arbodienstverlening (2017)**
- Programma Preventie Beroepsziekten (2018-2022)
- Meerjarenplan verbetering naleving RI&E (2020 – 2023)

Zelfinspectie.nl

Home [Zelfinspecties](#) Over Zelfinspectie.nl [Veelgestelde vragen](#)

“Waar let ik op bij het werken met gevaarlijke stoffen? Doorloop alle stappen en ontvang uw persoonlijke verbeterpunten.”

Werken met gevaarlijke stoffen

Toegang tot de werkvloer

De bedrijfsarts is in de gelegenheid iedere arbeidsplaats in het bedrijf of de inrichting van de werkgever te bezoeken (Artikel 14, lid 2f – arbeidsomstandighedenwet)

Stelling: “Ik kan mijn werk als bedrijfsarts niet goed uitvoeren als ik niet weet hoe er in het bedrijf wordt gewerkt.”

RI&E als (wankele?) basis

- > 50% van de bedrijven heeft een RI&E
 - In 30% van deze RI&E's missen alle of enkele belangrijke risico's
- > De kwaliteit is in veel gevallen onvoldoende
- > 35% van de bedrijven heeft een RI&E waarin alle belangrijke risico's zijn geïnventariseerd

Recente ontwikkelingen

- > SER-advies (2023)
- > Arbovisie 2040 (2023)
- > Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2023 (2024)

The collage features three report covers. The top right cover is green and white, titled 'Naar een werkend arbostelsel voor iedereen' (Towards a working occupational health and safety system for everyone), 'Arbovisie 2040, deel 1'. The middle cover is pink and white, titled 'Arbovisie 2040: De trend gekeerd' (Occupational health and safety vision 2040: The trend reversed), 'Samenwerken aan een gezond en veilig werkend Nederland' (Working together for a healthy and safe working Netherlands). The bottom cover is purple and white, titled 'Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2023' (National Survey Working Conditions 2023), 'Resultaten in vogelvlucht' (Results in a nutshell). The SER logo is in the top right corner. The authors of the bottom report are S.G. van den Heuvel (TNO), A.J.S.F. Pleijers (CBS), and L.M.C. van Dam (TNO). The date is mei 2024. Logos for TNO innovation for life, CBS, and the Ministry of Social Affairs and Work are also present.

SER-advies (2023)

- › Het niveau van arbeidsrisico's is in de afgelopen jaren min of meer constant gebleven.
- › De resultaten moeten beter, temeer omdat goede arbeidsomstandigheden een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de gezondheid van de bevolking.
- › De focus van het (toekomstige) arbobeleid moet op preventie liggen: daar moet meer in geïnvesteerd worden op alle niveaus.
- › Focus op 3 aandachtsgebieden
 - Psychosociale arbeidsbelasting
 - Fysieke belasting
 - Gevaarlijke stoffen

SER-advies (2023) – 8 aanbevelingen

1. Formuleer duidelijke doelen voor preventie en zorg voor monitoring
2. Versterk betrokkenheid werknemers bij het arbobeleid
3. Zorg dat het aantal bedrijven dat een RI&E opstelt substantieel groter wordt
4. Zorg voor een betere kennisinfrastructuur en –implementatie
5. Verzeker structurele financiering voor preventie op organisatieniveau
6. Zorg voor een adequaat arbobeleid ondanks het tekort aan bedrijfsartsen
7. Bevorder bronbeleid
8. Versterk handhaving/betrokkenheid overheden

Arbovisie 2040 (SZW)

Missie Arbovisie 2040

Elke dode of zieke door werk is er één te veel ('zero death'). Daarom willen we dat er geen mensen meer overlijden door slechte arbeidsomstandigheden en dat het aantal arbeidsongevallen en zieken door en op het werk significant daalt. Om dit te bereiken leven alle werkgevers, opdrachtgevers en werkenden de arboregelgeving na.

Arbovisie 2040 - Actielijnen

- > **Preventie**, ontwerpen en ontwikkelen arbobeleid
 - Verkenning digitale melding van RI&E's
 - Verkenning mogelijkheid van overdracht van dossiers
- > Uitvoeren van arbobeleid en de arbobeleidscyclus op de werkvloer
- > Bijstellen van arbobeleid
 - Verkenning koppeling persoonlijke dossier aan medisch dossier

Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2023

"In 2023 gaf 63% van de werknemers aan dat ze de mogelijkheid hebben om een bedrijfsarts te raadplegen. Ruim een kwart van de werknemers gaf echter aan dat ze niet weten of ze die mogelijkheid hebben. Ongeveer een derde van alle werknemers heeft ooit contact gehad met een bedrijfsarts, en 11% in de afgelopen twaalf maanden."

<https://monitorarbeid.tno.nl/publicaties/nationale-enquete-arbeidsomstandigheden-2023-factsheet/>

Belemmeringen van bedrijfsartsen

- > De drie belangrijkste belemmeringen voor de uitvoering van preventie door de bedrijfsarts zoals gescoord door deskundigen zijn:
 - Onvoldoende kennis over de inhoud en meerwaarde van preventie bij werkgevers en werknemers
 - Onvoldoende multidisciplinaire samenwerking
 - Onvoldoende kennis en vaardigheden bij de bedrijfsarts.

Pees et al., 2022:

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12498-022-2035-0>

Hoogleraar etiologie en preventie van beroepsziekten (2024)

<https://www.beroepsziekten.nl/content/oratie-prof-dr-henk-van-der-molen>

ZonMW – Innovatieve Arbozorg

- > 3 programmaliijnen:
 - Versterking, vernieuwing en innovatie van opleiding en na- en bijscholing
 - Stimulering samenwerking tussen deskundigen
 - Versterking kennisinfrastructuur, bevordering van multidisciplinaire kennisontwikkeling en kwaliteitsborging

<https://www.zonmw.nl/nl/programma/innovatieve-arbozorg>

- Indienen tot 9 juli 2024, 14.00 uur
- 6 juni (10-11 uur) digitale informatiebijeenkomst

Financiering vinden ▾ Onderwerpe

Innovatieve Arbozorg

Lijden vermijden
gaat niet zelf

De RI&E als basis voor preventie

Van:

"De Arbeidsinspectie is langs geweest en nu moet ik wat doen"

Naar:

Goed werkgeverschap – inzet verschillende professionals bij het opstellen van de RI&E

Samenwerking

- › Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) (artikel 18, Arbowet)
 - “Bij het bepalen van de inhoud van het PAGO is het van belang dat de **verschillende kerndeskundigen** - de bedrijfsarts, hogere veiligheidskundige, arbeidshygiënist en arbeid- en organisatiedeskundige - **goed samenwerken.**”

<https://www.arboportaal.nl/onderwerpen/arbobeleid/pago>

Leidraad PMO Gevaarlijke Stoffen – NVAB, NVvA (2018)

Publicatie | 14-05-2018

De Leidraad preventief medisch onderzoek van werkenden bij blootstelling aan gevaarlijke stoffen is opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde) in samenwerking met de NVvA (Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne).

De leidraad is een addendum bij de Leidraad preventief medisch onderzoek (PMO) van werkenden en de Hulpdocumenten voor bedrijfsartsen bij de ontwikkeling en uitvoering van PMO bij werkenden.

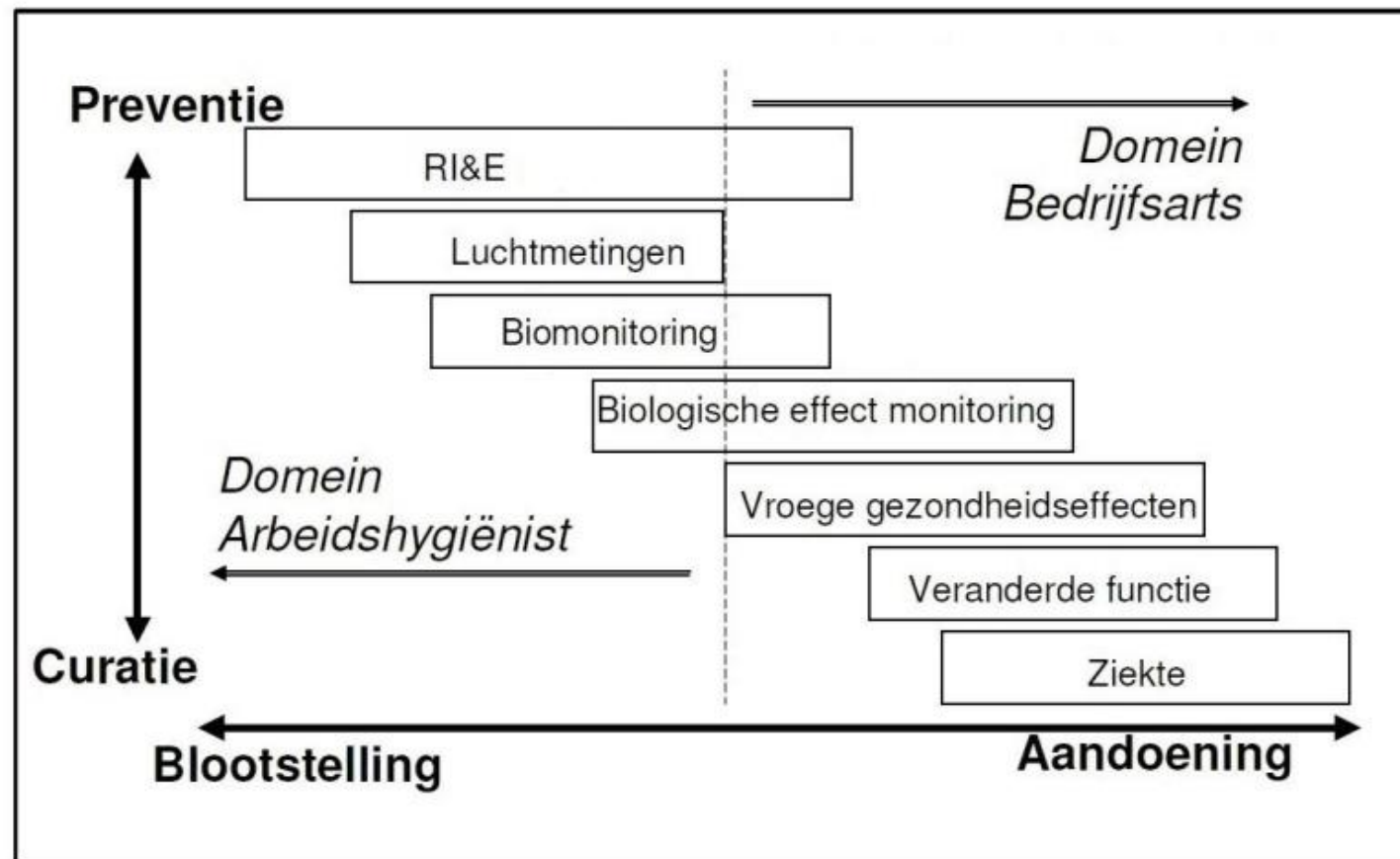
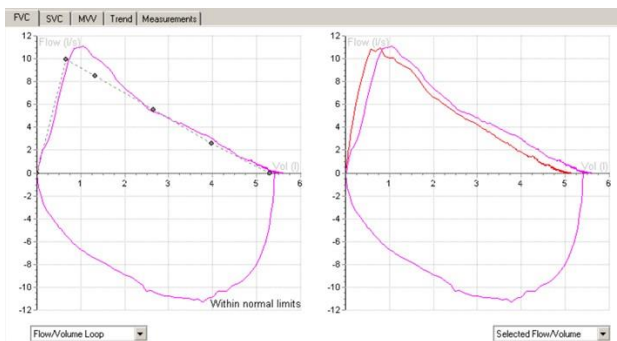
Met deze leidraad is het voor bedrijfsartsen en arbeidshygiënisten eenvoudig om te adviseren over de opzet en inhoud van een PMO voor werknemers die werken met gevaarlijke stoffen.

De Leidraad PMO van werkenden (NVAB, KMKA 2013) en het addendum voor PMO bij blootstelling aan gevaarlijke stoffen (NVAB, NVvA 2018) zijn te downloaden via de [website van de NVAB](#).

Samenwerking

- > Biologische monitoring
- > Piekflowmetingen
- > Doorverwijzing naar specialist – multidisciplinair overleg (o.a. bedrijfsarts, arbeidshygiënist)
- > Kerndeskundigen of andere betrokkenen (bijv. preventiemedewerker)

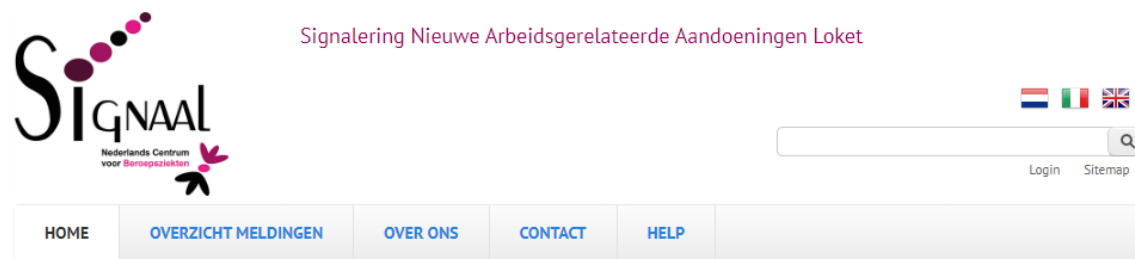

Figuur 3 - Verdeling werkdomein arbeidshygiënist en werkdomein bedrijfsarts ⁹

https://nvab-online.nl/sites/default/files/bestanden-webpaginas/Addendum_Leidraad_PMO_Gevaarlijke_Stoffen_DEFINITIEF_datum_2018-05-11.pdf

(Vroeg)signalering & melden

Popcorn long
Bronchiolitis obliterans na blootstelling aan boteraroma in de productie van popcorn

Meldingsformulier SIGNALAAL
Via dit web formulier kunt u melding maken van door u gesignaleerde gevallen waarbij het zou kunnen gaan over nieuw verbanden tussen gezondheidsproblemen en blootstelling in het werk.
Vraag hier een account aan om te melden.

SIGNALAAL

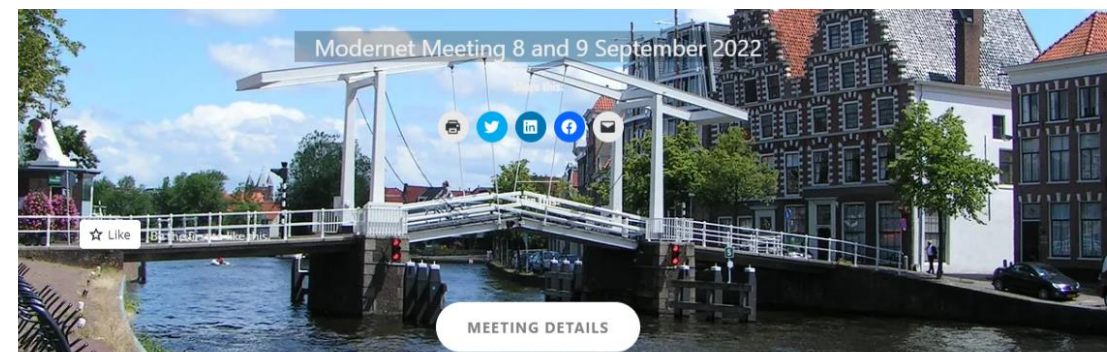
SIGNALAAL staat voor **Signalering Nieuwe Arbeidsgerelateerde Aandoeningen Loket**

SIGNALAAL is een online loket waar u vermoedens over nieuwe verbanden tussen gezondheid en werk kunt voortleggen aan een panel van beroepsziekt specialisten. In Nederland via deze website aan de beroepsziekt specialisten van het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB). In België via www.mysignal.be aan deskundigen van Centrum Omgeving en Gezondheid van de KULeuven en Externe Dienst voor Preventie en Bescherming IDEWE.

<https://www.signaal.info/>

NCvB
KULeuven (Be)
IDEWE (Be)

Modernet

Internationale kennisdeling

lexces

Start 1 juli 2022
www.lexces.nl

lexces

Lexces

De kerntaken van het Lexces richten zich op preventie en signalering van beroepsziekten door gevaarlijke stoffen op het werk.

- > Bundelen, ontwikkelen en delen kennis
- > Activiteiten op het gebied van opleiding, preventie en vroegsignalering
- > Ondersteunen van de arbeidsgeneeskundige zorg

Voorbeelden - Lexces

- > Project 2.1: PMO-modules voor longen en huid
- > Project 2.2: Vroegsignalering van beroepsziekten
- > Project 3.1: Netwerkstructuur voor arbocuratieve samenwerking
- > <https://www.lexces.nl/nl/onderzoekscommissie>

Voorbeelden - Lexces

Project 3.1: Netwerkstructuur voor arbocuratieve samenwerking

- › Samenwerking verbeteren tussen professionals binnen de bedrijfsgezondheidszorg en met de professionals van de reguliere gezondheidszorg.
 - Door betere samenwerking wordt werk als oorzaak voor gezondheidsklachten gemakkelijker herkend.
 - Dit helpt om te voorkomen dat mensen een beroepsziekte krijgen en zorgt dat mensen die wel een beroepsziekte hebben vaker de juiste zorg krijgen.

Lijden erkennen

Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten (TSB)

Ingangsdatum: 01-01-2023

Gestart met:

- a) Longkanker door asbest
- b) Allergisch beroepsastma
- c) Chronic solvent-induced encephalopathy (CSE)

STAATSCOURANT

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Nr. 31978

29 november
2022

Regeling van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 25 november 2022, nr. 2022-0000185147, tot verlening van een tegemoetkoming aan werkenden en voormalig werkenden die lijden aan een beroepsziekte als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij het verrichten van arbeid (Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten)

TSB - Belangrijke aspecten

- > Bedoeld als kortere en snellere route naar erkenning van beroepsziekte
- > Laagdrempelig en klantvriendelijk
- > Tegemoetkoming is geen schadevergoeding, maar blijk van erkenning
- > Eenmalige tegemoetkoming, vast bedrag (ja/nee oordeel)

TSB - Deskundigenpanel

- > Deskundigenpanel (35 leden)
 - Medisch specialisten (longartsen, klinisch neuropsychologen,)
 - Bedrijfsartsen (*werkgroep stoffengerelateerde beroepsziekten*)
 - Arbeidshygiënisten

- > Multidisciplinair beoordelen of sprake is van een ernstige aandoening en het voorshands aannemelijk is dat deze ernstige aandoening in het geval van de aanvrager het gevolg is van blootstelling aan één of meer gevaarlijke stoffen bij het verrichten van de arbeid.

Bevindingen één jaar TSB

- > Bekendheid regeling moet omhoog – nog niet alle doelgroepen bereikt
- > Relatie met werk onvoldoende onderzocht
 - medische richtlijnen (in het verleden) niet opgevolgd
- > Informatie over blootstelling zoals de RI&E of meetrapporten ontbreken bijna altijd
- > Dossier bedrijfsarts (arbodienst) vaak niet aanwezig (wel opgevraagd) & ook regelmatig niet aangeleverd!

Pleidooi

Afsluitend - Pleidooi

- > Wees nieuwsgierig, vraag uit, ga op onderzoek, maak gebruik van het recht op toegang tot de werkvloer
- > Signaleer, diagnosticeer of verwijs door en meld
- > Werk samen met andere disciplines – samenwerken is leuk, leerzaam en verrijkend!
- > Draag bij aan erkenning – onderzoek beroepsziekten & werk mee met verzoeken om informatie
- > Meld je aan bij de werkgroep stoffengerelateerde beroepsziekten

Van lijden naar leiden
gaat *vanzelf* – *het succes*
van multidisciplinaire
samenwerking